

INGLIZ TILIDAGI IDIOMALARNING KELIB CHIQISHI VA ULARNING NUTQDA TUTGAN O'RNI

Muallif: Axmadjonova Mastura Maqsudjon qizi

Filologiya fakulteti, Ingliz tili kafedrasi, 1-kurs talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ingliz tilidagi idiomalar va ularning kelib chiqish tarixi o'rganiladi. Idiomalar tilning ajralmas qismi bo'lib, ular muloqotda ifodaviylikni oshiradi va til egalarining madaniy qadriyatlarini aks ettiradi. Shuningdek, maqolada idiomalarning ma'no jihatdan tasnifi, ularning zamonaviy ingliz tilidagi roli ham tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: idiomalar, ingliz tili, frazeologiya, metafora, muloqot, madaniyat.

Kirish

Ingliz tili boy idiomatik tizimga ega bo'lib, har bir idiomaning o'ziga xos tarixiy ildizlari va semantik ma'nosi mavjud. Idiomalar oddiy so'z birikmalaridan farqli ravishda, ularning ma'nosi odatda tarkibiy qismlarining alohida ma'nolaridan kelib chiqmaydi. Masalan, "kick the bucket" (hayotdan ko'z yumish) yoki "break the ice" (suhbatni iliq boshlash) kabi iboralar bevosita so'zma-so'z ma'noda tushunilmaydi.

Shuningdek, idiomalar tilda metaforik fikrlashning mahsuli bo'lib, ular madaniy an'ana va tarixiy voqealar bilan chambarchas bog'liqdir. Ushbu maqolada ingliz tilidagi idiomalarning kelib chiqishi, ularning asosiy turlari va amaliy qo'llanilishi tahlil qilinadi.

Asosiy qism

1. Idiomalarning kelib chiqish tarixi

Ko'plab inglizcha idiomalar tarixiy voqealar, urf-odatlar, diniy tushunchalar va adabiyotdan olingan. Misol uchun:

"Spill the beans" (sirni fosh qilish) iborasi qadimgi yunon madaniyatidan kelib chiqqan. Saylov jarayonlarida odamlar o'z ovozlari loviya (bean) bilan ifodalagan va agar kimdir idishni ag'darsa, natijalar oldindan ma'lum bo'lib qolgan.

"Bite the bullet" (og'riqli qaror qabul qilish) iborasi esa eski jang maydonlarida og'riq qoldiruvchi dori yo'qligi sababli askarlar og'riqni yengish uchun o'qni tishlashganidan kelib chiqqan.

Shuningdek, Shekspirning ijodi ham ingliz tiliga ko'plab idiomalarni olib kirgan. Masalan, "Break the ice" iborasi uning "The Taming of the Shrew" asaridan olingan.

2. Idiomalarning semantik tasnifi

Ingliz tilidagi idiomalarni semantik jihatdan quyidagi asosiy guruhlariga ajratish mumkin:

Tabiat bilan bog'liq idiomalar:

"A storm in a teacup" – ortiqcha hayajon, keraksiz xavotir

"Under the weather" – o'zini yaxshi his qilmaslik

Hayvonlarga oid idiomalar:

"Let the cat out of the bag" – sirni ochib qo'yish

"When pigs fly" – hech qachon sodir bo'lmaydigan narsa

Sport bilan bog'liq idiomalar:

"Throw in the towel" – taslim bo'lish

"Hit below the belt" – odobsiz harakat qilish

Pul va biznes bilan bog'liq idiomalar:

"Go the extra mile" – qo'shimcha harakat qilish

"In the red" – zarar ko'rish, moliyaviy muammoga tushish

Bu tasniflar idiomalar turli hayotiy holatlarda qanday qo'llanilishi mumkinligini ko'rsatadi.

3. Idiomalarning zamonaviy nutqda qo'llanilishi

Ingliz tilidagi idiomalar kundalik nutqda va ommaviy axborot vositalarida keng ishlatiladi. Masalan:

Ijtimoiy tarmoqlarda: "Spill the tea" (yashirin ma'lumotlarni oshkor qilish) iborasi yoshlar orasida juda mashhur bo'lib, u aslida "spill the beans" iborasidan kelib chiqqan.

Reklama va biznesda: Brendlar odatda reklamalarida kreativ idiomalardan foydalanishadi, masalan: "Apple of your eye" (juda yoqimli narsa) iborasi Apple kompaniyasining marketing kampaniyalarida qo'llangan.

Rasmiy nutqda: Notiqlik san'atida idiomalardan foydalanish tinglovchilarning e'tiborini tortishga va nutqni yanada qiziqarli qilishga yordam beradi.

Idiomalarning zamonaviy ingliz tilidagi roli shunchalik kuchliki, ular til o'rganayotgan kishilar uchun muhim qism hisoblanadi. Shuning uchun, ingliz tilini chuqurroq o'rganish uchun idiomalarning ma'nosini va ularning ishlatilish usullarini bilish juda muhimdir.

Xulosa

Ingliz tilidagi idiomalar o'ziga xos tarixiy va madaniy ildizlarga ega bo'lib, ular tilning muloqotda yanada ifodaviy bo'lishiga xizmat qiladi. Ushbu frazeologik birliklarning kelib chiqishi turli manbalarga borib taqaladi: tarixiy voqealar, din, Shekspir kabi buyuk yozuvchilarning asarlari, sport, tabiat va boshqa omillar.

Idiomalarning tasnifi va ularning amaliy qo'llanilishi tahlili shuni ko'rsatadiki, ular nafaqat tildagi o'ziga xos birliklar, balki madaniyat va tarixning aksidir. Ingliz tilini o'rganishda idiomalarga alohida e'tibor qaratish, ularning ma'nosini kontekstda tushunish va to'g'ri ishlatish til egallash jarayonida muhim ahamiyat kasb etadi.

Kelajakda tilshunoslikda idiomalar va ularning yangi shakllarining paydo bo'lishi hamda texnologiya va globalizatsiya tufayli ularning qanday rivojlanishi chuqur tadqiq etilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. McCarthy, M., & O'Dell, F. (2010). English Idioms in Use. Cambridge University Press.
2. Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). Metaphors We Live By. University of Chicago Press.
3. Spears, R. A. (2005). McGraw-Hill's Dictionary of American Idioms and Phrasal Verbs. McGraw-Hill.
4. Ayto, J. (2010). Oxford Dictionary of English Idioms. Oxford University Press.
5. Bo'riyev, B. (2020). Frazzeologiyaning nazariy asoslari. Toshkent: Fan va texnologiya.